

SXEDIO.E87

26.12.1937: Ο ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ ΛΕΟΝΤΙΟΣ ΔΕΝ ΥΠΟΤΑΣΣΕΤΑΙ ΚΑΙ ΣΕ ΟΜΙΛΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΥΧΕΣ ΤΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΑΣΣΕΤΑΙ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΠΑΡΑΓΝΩΡΙΖΟΝΤΑΣ ΤΙΣ ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΠΕΙΛΕΣ ΤΟΥ ΠΑΛΜΕΡ

Ο Κυβερνήτης Σερ Ρίτσομοντ Πάλμερ κυβέρνησε την Κύπρο με πυγμή και καθώς βουλευόταν με το διοριστικό σύστημα και με τις δυνατότητες που είχε να βρίσκει οσφυοκάμπτες, όπως αποκαλούνταν, για να συνεργάζονται μαζί του τόσο στα δημαρχεία όσο και στα κοινοτικά συμβούλια και δεν τον απασχολούσε με κανένα τρόπο να προχωρήσει στην παραχώρηση πολιτικών ελευθεριών.

Ακόμα η κρίση στην Εκκλησία τον βόλευε ιδιαίτερα μια και είχε πεθάνει ο Αρχιεπίσκοπος Κύριλλος, ενώ ο Κιτίου πέθανε στην εξορία στα Ιεροσόλυμα και ο Κυρηναίος βρισκόταν εξόριστος στην Ελλάδα.

Ο μόνος Μητροπολίτης που βρισκόταν στην Κύπρο ήταν ο Λεόντιος ο οποίος ουσιαστικά ανέλαβε την ηγεσία της Εκκλησίας ως Τοποτητηρής του Αρχιεπισκοπικού Θρόνου.

Αλλά και αυτόν συνέχιζε να τον καταδιώκει ώστε με στόχο να τον κάνει να σωπάσει και να μη αντιδρά στη δικτατορική του διοίκηση.

Ακόμα στα **1937 (30.8.37)** ο Πάλμερ έπαιρνε την έγκριση από την Κεντρική Κυβέρνηση να προχωρήσει στην έγκριση δύο Νόμων με τους οποίους θα περιοριζόταν η εκλογή για το Αρχιεπισκοπικό αξίωμα σε Κυπρίους και μόνο ενώ ο ίδιος θα είχε το δικαίωμα έγκρισης ή όχι οποιουδήποτε Αρχιεπισκόπου θα εκλεγόταν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο.

Με την έγκριση των νόμων αυτών ανεστάλησαν και οι προσπάθειες του Λεοντίου που βρισκόταν σε επαφή με τον Κυρηναίος για προώθηση της εκλογής Αρχιεπισκόπου μέχρις ότου δημιουργούντο οι συνθήκες για διενέργεια εκλογής σύμφωνα με το καταστατικό της Εκκλησίας της Κύπρου.

Οι σχέσεις Εκκλησίας-Πάλμερ δεν ήταν ποτέ καλές. Έτσι ενώ ανεστάλησαν οι εκλογές ο Λεόντιος συνέχιζε να επισκέπτεται τις εκκλησίες και με κάθε ευκαιρία να μιλά εναντίον του καθεστώτος και υπέρ της Ένωσης της Κύπρου με την Ελλάδα, πράγμα που έδινε την εντύπωση ότι είχε κηρύξει πολιτική ανυπακοή.

Το **1937** και στις αρχές του **1938** ο Λεόντιος ήταν ιδιαίτερα επικριτικός εναντίον της διακυβέρνησης του Πάλμερ. Οι άνθρωποι του Κυβερνήτη Πάλμερ που τον ακολουθούν κατά πόδας είχαν καταγράψει πολλές ομιλίες του τοποτηρητή που ήταν ικανές να τον στείλουν στη φυλακή γιατί κήρυσσε, κατά την άποψη τους, επανάσταση ανάμεσα στο λαό.

Ακόμα καλούσε στις δεήσεις που ανέπεμπε στις εκκλησίες την Παρθένο Μαρία να μεσιτέψει μέσω του γιου της, του Χριστού, προς το Θεό, να βοηθήσει την Κύπρο να ενωθεί με την Ελλάδα και μνημόνευε το Βασιλέα Γεώργιο Β της Ελλάδας τον οποίο χαρακτήριζε βασιλέα των Κυπρίων, πράγμα που θεωρείτο αξιόποινη πράξη.

Ήταν χαρακτηριστικά μερικά αποσπάσματα από ομιλίες του σε εκκλησίες ή στη διάρκεια προσευχών του στις Εκκλησίες:

ΜΑΙΟΣ 1937: Τη χρονιά αυτή ο Βασιλέας της Αγγλίας Γεώργιος ο Στ γιόρταζε την στέψη του.

Ο Λεόντιος απευθυνόμενος με τηλεγράφημά του προς τους βασιλείς της Αγγλίας εξέφρασε την προσδοκία ότι επί των ημερών του η Κύπρος θα ενωνόταν με την Ελλάδα.

Ανέφερε στο τηλεγράφημά του:

" Με την ευκαιρία της Στέψης των Α. Μεγαλειοτήτων, εμείς εξ ονόματος της Ελληνορθόδοξου Εκκλησίας και του λαού της Κύπρου, συγχαίρουμε εγκάρδια ευχόμενοι ολόψυχα υγεία, ευτυχία και μακρά ευδαίμονα Βασιλεία. Ακράδαντα πιστεύουμε ότι επί των ημερών της ένδοξης Βασιλείας σας θα εκπληρωθούν οι εθνικοί πόθοι του Ελληνικού λαού της Κύπρου".

Στις **5** Ιανουαρίου **1937** στην εκκλησία του Αγίου Θεοδώρου Κτήματος ο Λεόντιος προσευχήθηκε "υπέρ του εусεβεστάτου Βασιλέως ημών Γεωργίου του Β, του διαδόχου ημών Παύλου, υπέρ καθυποτάξεως υπό τους πόδας αυτών παντός πολεμίου αυτών και όπως ευλογήση ο Θεός τους αδελφούς μας Νικόδημον και Μακάριον και την Αγίαν Σύνοδον".

Στις **26** Δεκεμβρίου **1937** είπε στη διάρκεια της θείας Λειτουργίας:

"Μήπως η Εκκλησία της Κύπρου δεν καταδυναστεύεται σήμερα από τους ισχυρούς της γης; Κρατούν το ξίφος και παίρνουν την πέννα στα χέρια και θε παίζουν Νόμους..".

Σε μια άλλη ομιλία στην εκκλησία του Αγίου Θεοδώρου Κτήματος, στις **2** Ιανουαρίου **1938** είπε μεταξύ άλλων: "Ο τύπος είναι φιμωμένος και υπό περιορισμούς, οι πρόσφατοι Νόμοι (Νόμοι εναντίον της Εκκλησίας της Κύπρου) θεσπίστησαν με σκοπό να στραγγαλίσουν την Εκκλησία η οποία έχει τα δικαιώματα ταύτα από δύο περίπου χιλιετηρίδων. Ο λαός έχει καθήκον να σταθεί στο πλευρό της Εκκλησίας και να μας ενισχύσει".

Στις **6** Φεβρουαρίου του **1938** στη Χρυσοπολίτισσα στη Λάρνακα είπε ότι "ο λαός πρέπει να αναθέσει τις ελπίδες του στο Θεό, όπως οι αρχαίοι Έλληνες έπρατταν όταν καταδυναστευόταν από βάρβαρους λαούς".

Στις **13** Μαρτίου του **1938** στην εκκλησία της Καθολικής στη Λεμεσό είπε:

" Σήμερα είναι η εθνική ημέρα της Εκκλησίας μας εάν η άλλη εθνική ημέρα έχει απαγορευθεί, καμιά δύναμη στη γη δεν θα μπορέσει να απαγορεύσει την Εθνική ημέρα της Εκκλησίας μας, διότι ο Χριστός ουδέποτε χρησιμοποίησε βία. Εμείς οι Έλληνες είμαστε οι πραγματικοί χριστιανοί, διότι τα βιβλία της Εκκλησίας και η Αγία Γραφή και το Ευαγγέλιο γράφτηκαν στα ελληνικά.

Η Αγγλία, η Γαλλία, η Ιταλία και η Γερμανία προσπαθούν να καθυποτάξουν τα μικρά κράτη διά της

βίας, αλλά τέτοιες ενέργειες αντιβαίνουν προς τη διδασκαλία του Χριστού".

Στις **25** Μαρτίου **1938** επέτειο της ελληνικής επανάστασης προσευχόμενος στον ιερό ναό Φανερωμένης στη Λευκωσία είπε: "Ασπιλε και αμόλυντε, Παρθένε Μαρία, μεσίτευσον παρά τω Υιώ σου και θεώ Ημών να βοηθήση τη δυστυχή μας νήσον όπως ενωθή με τη μητέρα Ελλάδα".

Στις **27** Μαρτίου **1938** μιλώντας στην εκκλησία του Σωτήρος στη Λάρνακα είπε μεταξύ άλλων "ότι οι σημερινοί Βασιλείς και Κυβερνήτες του κόσμου, δεν κυβερνούν τους λαούς τους, διά της ελευθερίας, αλλά τους υποχρεώνουν να υποτάσσονται διά του πυρός και του ξίφους".

Την **1η** Απριλίου **1938** στην εκκλησία του Αγίου Λουκά Λευκωσίας είπε τα εξής: " Παρθένε Μήτηρ ημών, οδήγησον μας εις την εκπλήρωσιν των πόθων μας".

Στις **2** Απριλίου **1938** στον ιερό ναό Χλώρακας, μνημόνευσε το Βασιλέα της Ελλάδος Γεώργιο το Β και αναφέρθηκε σ αυτόν ως "Βασιλέα ημών".

Ο Κυβερνήτης, αφού συγκέντρωσε όλα τα στοιχεία αποφάσισε να δράσει για να σταματήσει μια για πάντα τη δράση του Λεόντιου. Έτσι του προσήψε κατηγορίες και ζήτησε από το δικαστήριο να τον εκτοπίσει στην Πάφο και να τον θέσει υπό αστυνομική επιτήρηση για ένα χρόνο.

Ο Λεόντιος παρουσιάστηκε στο Δικαστήριο Λεμεσού στις **20** Απριλίου, ημέραν Αγία Τετάρτη.

Ωστόσο το δικαστήριο δεν του έδωσε την ευκαιρία να απολογηθεί. Είπε απλώς ότι παραδεχόταν και αυτό ήταν αρκετό για το δικαστήριο.

Στο Λεόντιο είχε δοθεί το πιο κάτω κλητήριο έγγραφο για να παρουσιαστεί στο δικαστήριο:

" Επειδή εξ αξιοπίστου πηγής εγένετο φανερόν ότι κατά το χρονικόν διάστημα μεταξύ του Ιανουαρίου του **1937** και μέχρι της **3ης** Απριλίου του **1938** εις τας επαρχίας Λευκωσίας, Λεμεσού, Πάφου και Λάρνακος εχρησιμοποίησατε γλώσσα δυναμένην να διαταράξη την

δημοσίαν ειρήνην διατάττεσθε όπως εμφανισθήτε κατά την 20ην Απριλίου ενώπιον του επαρχιακού δικαστηρίου Λεμεσού, ίνα δείξετε λόγον διατί να μη υποβληθήτε εις την παροχήν γραμματίου εκ 200 λιρών και επίσης εις την παροχήν εγγυήσεως διά το γραμμάτιον τούτο, με δύο εγγυητάς, ότι θα τηρήσετε την ειρήνην επί εν έτος".

Ο Λεόντιος παρουσιάστηκε στο δικαστήριο όπου δέχθηκε την εισήγηση του δημόσιου κατήγορου Ασμουρ να τον εντοπίσει στην Πάφο για ένα χρόνο και να τον θέσει υπό αστυνομικό περιορισμό στην Ιερά Μητρόπολη Πάφου.

Αυτή ήταν η χαμηλότερη ποινή υπό τις περιστάσεις που θα μπορούσε να του επιβληθεί.

Η δραματική δίκη περιέγραψε η εφημερίδα "Ελευθερία" της Λευκωσίας στις 21 Απριλίου 1938:

"Σπανίως εις τα δικαστηριακά χρονικά της Κύπρου δίκη προεκάλεσε τόσον ενδιαφέρον όσον η χθεσ ενώπιον του Προέδρου του επαρχιακού δικαστηρίου Λεμεσού διεξαχθείσα με εγκαλούμενον την Α.Σ. τον Τοποτηρητήν Πάφου κ. Λεόντιον.

Από πολύ ενωρίς εν Λεμεσώ ήρχισε να παρατηρήται μία ασυνήθης κίνησης. Χωρικοί εκ διαφόρων επαρχών και εκ των πλέον απομεκρυσμένων χωρίων της Πάφου κατήλθον εις Λεμεσόν διά να παρακολουθήσουν την δίκην. Καίτοι η συνεδρίασις του δικαστηρίου ήτο ωρισμενη διά την 9 π.μ. ώραν εν τούτοις η πέριξ των δικαστηρίων πλατεία ήρχισε να κατακλύζεται από κόσμον ενωρίτερον.

Αστυνομική δύναμις, πεζή και έφιππος ετάχθη ίνα τηρήση την τάξιν.

Προς αποφυγήν συνωστισμού, εις ωρισμένον μόνον αριθμόν ακροατών επετράπη η είσοδος εντός της αιθούσης των συνδριάσεων, της πρώτης θέσεως δοθείσης εις τους δικηγόρους και τους δημοσιογράφους.

Η ΕΝΑΡΞΙΣ ΤΗΣ ΔΙΚΗΣ: Την 9ην π.μ. ώραν ο εγκαλούμενος τοποτηρητής του Αρχιεπισκοπικού

Θρόνου κ. Λεόντιος εισήλθεν εντός της αιθούσης και κατέλαβε θέσιν εντός του εδωλίου. Εφερεν αξωκαλύμμαχον, τα εγκώλπια του και τη Ποιμαντορικήν του ράβδον. Την είσοδον της Α.Σ. του Μητροπολίτη ηκολούθησε πλήθος κληρικών εξ όλων των επαρχιών, μεταξύ του οποίου παρίσταντο ο Αρχιμανδρίτης Κυρηναίας κ. Ιάκωβος Αρνόπουλος, ο Αρχιμανδρίτης Πάφου κ. Γεννάδιος Μαχαιριώτης, ο Αρχιμανδρίτης Κιτίου κ. Μακάριος Μαχαιριώτης, ο Εξαρχος Κιτίου κ. Νικοδημος και πολλοί άλλοι.

Εις την δίκην παρέστησαν ωσαύτης ο Εφέτης Παλαιστίνης κ. Γκρήην, ο αστυνόμος Λεμεσού κ. Μπελλ, ο αστυνόμος Πάφου κ. Καρεκλάς, ο Υπαστυνόμος Λευκωσίας κ. Σάββας Παύλου, ο Υπαστυνόμος Λεμεσού Ιζέτ εφ, ο Ανθυπαστυνόμος κ. Απόστολος Κυπριανού και πολλοί άλλοι κατώτεροι αστυνομικοί.

Χρέη διερμηνέως εξετέλει ο πρωτοκολλητής κ. Μαυρομμάτης, τα δε πρακτικά ετηρήθησαν στενογραφικώς υπό της δ. Ρένταλ.

Ολίγον μετά την είσοδον εις την αίθουσαν του εγκαλουμένου Αρχιερέως, κατέλαβε την έδρα του ο Πρόεδρος των Επαρχιακών Δικαστηρίων Λεμεσού και Πάφου κ. Ντιμπρέ. Χρέη Δημοσίου Κατηγόρου εξετέλη ο Βοηθός διοικητής της Κυπριακής Αστυνομίας κ. Ασμουρ.

Η δίκη αρχίζει εν μέσω νεκρικής σιγής και πρωτοφανούς συγκινήσεως.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Υπάρχει συνήγορος διά τον εγκαλούμενον;

ΑΓΙΟΣ ΠΑΦΟΥ: Δεν χρειάζομαι δικηγόρον, κύριε Πρόεδρε, θα υπερασπισθώ μόνος μου.

ΑΣΜΟΥΡ (Δημόσιος Κατήγορος): Η παρούσα αίτησις της αστυνομίας βασίζεται επί του Νόμου **30** του **1935** περί προλήψεως του εγκλήματος, παράγραφος **2** και ζητώ, όπως εφρμοσθούν διά τον εγκαλούμενον αι παράγραφοι **14** και **15** του Νόμου τούτου. Κατετέθη ήδη προ του δικαστηρίου ένορκος δήλωσις και επεδόθη κατηγορητήριον περιέχον **19** περιπτώσεις. Συμφώνως

προς την διάταξιν **4** του άρθρου **5** του Νόμου **30** του **1935** δεν απαιτείται η προσαγωγή μαρτυριών διά τη απόδειξιν των γεγονότων εκ μέρους του Στέμματος.

Εις το σημείον τούτο ο Πρόεδρος Ντυμπρέ παρατηρεί ότι ο Νόμος προνοεί ωσαύτως και περί εξακριβώσεως της αληθείας δια μαρτυριών.

ΑΣΜΟΥΡ: Εάν τούτο είναι αναγκαίον εις την παρούσαν υπόθεσιν, είμαι έτοιμος να προσαγάγω μάρτυρας.

Εν συνεχεία ο κ. Ασμουρ λέγει ότι συνεπεία των συνεχών ανατρεπτικών πράξεων του εναγομένου, αι οποίαι υπάρχει πιθανότης να εξακολουθήσουν, υπεβλήθη η παρούσα αίτησις διά να τεθή τέρμα εις την ανατρεπτικήν προπαγάνδαν και εξασφαλισθή η γαλήνη εις τον τόπον. Επί **16** μήνας όπως αναφέρει το κλητήριον, ο εναγόμενος υπεστήριζε δημοσίως και φανερώς την αλλαγίην του καθεστώτος της Αποικίας ταύτης. Μολονότι ούτος είναι Αγγλος υπήκοος αφήνει να νοηθή διά των λόγων του και να διαπιστωθή διά των πράξεων του, ότι αποτελεί θρησκευτικόν καθήκον η πίστις εις άλλον Βασιλέα, πλην της Α. Μ. του Βασιλέως της Μ. Βρετανίας. Τοιαύτας ομιλίας και προσευχάς έκαμε προ εκατοντάδων ανθρώπων εις διαφόρους εκκλησίας της Αποικίας. Εάν αι ομιλίαι αύται του εγκαλουμένου εξακολουθήσουν χωρίς να εμποδισθούν υποβάλλω, ότι είναι πιθανόν να διασαλευθή η δημοσία τάξις και ανησυχία. Δεν επιτρέπονται προσευχαί περιέχουσαι την ακόλουθον φράσιν: "Του Βασιλέως ημών Γεωργίου του Β", δι' ου να καταδεικνύεται ότι εις ξένος Βασιλεύς είναι Βασιλεύς της Αποικίας ταύτης. Τούτο έχει επίδρασιν επί του αμαθούς και αγραμμάτου πληθυσμού δεδομένου ότι προέρχεται εκ μέρους του Τοποτηρητού του Αρχιεπισκοπικού Θρόνου. Δεν έχομεν ένστασιν να μνημονεύηται εις την εκκλησίαν οισδήποτε Βασιλεύς ή Αυτοκράτωρ, αλλ' όχι ως "ο Βασιλεύς ημών".

Κατά τον Μάϊον του **1937** αι Α.Μ. οι Βασιλείς της Αγγλίας εώρτασαν την Στέψιν των. Επί τη ευκαιρία ταύτη ο εγκαταλούμενος διεβίβασε, μέσον της

Κυπριακής Κυβερνήσεως, το ακόλουθον τηλεγράφημα, διά του οποίου εζητείτο η αλλαγή της διακυβερνήσεως της Αποικίας: "Επί τη ευκαιρία της Στέψεως των Α. Μεγαλειοτήτων, ημείς εξ ονόματος της Ελληνορθοδόξου Εκκλησίας και του λαού της Λύπρου, εγκαρδίως συγχαίρομεν ευχόμενοι ολοψύχως υγείαν, ευτυχίαν και μακράν ευδαίμονα Βασιλείαν. Ακραδάντως πιστεύουμε ότι επί των ημερών της ενδόξου ημών Βασιλείας θα εκπληρωθούν οι εθνικοί πόθοι του Ελληνικού λαού της Κύπρου".

Προσφάτως εθεσπίσθησαν μερικοί Νόμοι αφορώντες την Κυπριακήν Εκκλησίαν. Ο εγκαλούμενος επί τη ευκαιρία ταύτη ήρξατο εκστρατείας προς εξευτελισμόν της Κυβερνήσεως της Αποικίας.

Κατά την **5ην** Ιανουαρίου **1937** εις την εκκλησίαν του Αγίου Θεοδώρου Κτήματος ο εγκαλούμενος προσυχήθη δημοσίως "υπέρ του ευσεβεστάτου Βασιλέως ημών Γεωργίου του Β, του διαδόχου ημών Παύλου, υπέρ καθυποτάξεως υπό τους πόδας αυτών παντός πολεμίου αυτών και όπως ευλογήση ο Θεός τους αδελφούς μας Νικόδημον και Μακάριον και την Αγίαν Σύνοδον".

Κατά την **26ην** Δεκεμβρίου **1937** είπεν ιερουργών εις την αυτήν Εκκλησίαν: "Μήπως η Εκκλησία της Κύπρου δεν καταδυναστεύεται σήμερον υπό των ισχυρών της γης; Κρατούν το ξίφος και παίρνουν την πένναν εις τα χέρια και θε παίζουν Νόμους..".

Υποβάλλω ότι η επίκρισις αύτη δεν εγένετο καλή τη πίστει. Ο εγκαλούμενος δεν ενόμισεν ότι ήτο καθήκον του να βοηθήση και σεργασθή με την Κυβέρνησιν, νομίσας προτιμότερον να περιφέρεται εις τας εκκλησίας και να επικρίνη ταύτην.

Εις άλλην ομιλίαν, ήτις εγένετο εις την εκκλησίαν του Αγίου Θεοδώρου του Κτήματος, την **2αν** Ιανουαρίου **1938** είπε μεταξύ άλλων, αναφερόμενος εις τους νόμους **25,33,34** και **35** του **1937**, ότι "ο τύπος είναι φιμωμένος και υπό περιορισμούς, Οι πρόσφατοι Νόμοι εθεσπίσθησαν με σκοπόν να στραγγαλίσουν την Εκκλησίαν ήτις κέκτηται τα

δικαιώματα ταύτα από δύο περίπου χιλιοετηρίδων. Ο λαός έχει καθήκον να σταθή παρά το πλευρόν της Εκκλησίας και να μας ενισχύση".

Την 6ην Φεβρουαρίου του 1938 εις Χρυσοπολίτισσα της Λάρνακος είπεν ότι "ο λαός πρέπει να αναθέσει τας ελπίδας του εις τον Θεόν, όπως οι αρχαίοι Έλληνες έπραττον οσάκις κατεδυναστεύοντο υπό βαρβάρων λαών".

Κατά την 13ην Μαρτίου του 1938 εις την εκκλησίαν της Καθολικής εν Λεμεσώ είπε φράσεις δυναμένας να συντελέσουν εις την διασάλευσιν της γαλήνης του τόπου. Ο εγκαλούμενος είπε μεταξύ άλλων και τα εξής:

" Σήμερον είναι η εθνική ημέρα της Εκκλησίας μας εάν η άλλη εθνική ημέρα έχει απαγορευθή, ουδεμία δύναμις επί της γης θα δυνηθή να απαγορεύση την Εθνικήν ημέραν της Εκκλησίας μας, διότι ο Χριστός ουδέποτε εχρησιμοποίησε βίαν. Ημείς οι Έλληνες είμεθα οι πραγματικοί χριστιανοί, διότι τα βιβλία της Εκκλησίας και η Αγία Γραφή και το Ευαγγέλιο εγράφησαν ελληνιστί".

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Είναι ανάγκη να περιγραφούν όλα αυτά τα γεγονότα;

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΠΑΦΟΥ: Είναι ανάγκη να περιγραφούν τα γεγονότα διά να ακούση το ποίμνιον μου. Επειδή αντιλαμβάνομαι ότι ο μεταφραστής δεν κατέχει την θεολογικήν γλώσσαν και δεν δύναται να αποδώση εις την ελληνικήν τους εν τω κλητηρίω περιεχομένους εκκλησιαστικούς όρους και φράσεις, διά τούτο ζητώ την άδειαν, όπως διορθώνω τα σημειούμενα μεταφραστικά λάθη.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν να αρκεσθήτε εις την μετάφρασιν του πρωτοκολλητού και αργότερον είσθε ελεύθερος να κάμετε τας παρατηρήσεις σας.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΠΑΦΟΥ: Ο κ. Πρόεδρος ως επιστήμων θα αντιλαμβάνεται, ότι μου είναι αδύνατον ν' ακούσω ολόκληρον το κατηγορητήριον και κατόπιν να κάμω τας επί τούτου παρατηρήσεις μου, θα μου είναι αδύνατον να σ' τας συγκρατήσω εις την μνήμην μου.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Παραδέχεσθε;

ΠΑΦΟΥ: Δεν μπορώ να παραδεχθώ πράγματα, τα οποία δεν μου επεδόθησαν επισήμως παρακαλώ να μου δοθή αντίγραφον του κατηγορητηρίου. Άλλως τε, είμαι Αρχηγός Αυτοκεφάλου Εκκλησίας και έχω καθήκον να δώσω λόγον εις τους αρχηγούς των λοιπών Εκκλησιών.

Ο Πρόεδρος διατάσσει, όπως δοθή εις τον εγκαλούμενον αντίγραφον του κλητηρίου όπως μη διακόπτεται η μετάφρασις.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΠΑΦΟΥ: Αναγκάζομαι να ακούω χωρίς να διακόπτω.

ΑΣΜΟΥΡ (συνεχίζων την ανάγνωσιν του κλητηρίου): Ο εγκαλούμενος είπε τα εξής: "Η Αγγλία, η Γαλλία, η Ιταλία και η Γερμανία προσπαθούν να καθυποτάξουν τα μικρά κράτη διά της βίας, αλλά τοιαύται ενέργειαι αντιβαίνουν προς την διδασκαλίαν του Χριστού.

Κατά την 25ην Μαρτίου 1938, εορτήν του Ευαγγελισμού και εορτήν της ελληνικής ανεξαρτησίας, ο εγκαλούμενος απηύθυνεν εν τη εκκλησία Φανερωμένης, εν Λευκωσία, προσευχήν και είπε μεταξύ άλλων: "Ασπιλε και αμόλυντε, Παρθένε Μαρία, μεσίτευσον παρά τω Υιώ σου και θεώ Ημών να βοηθήση τη δυστυχή μας νήσον όπως ενωθή με τη μητέρα Ελλάδα".

Αι λέξεις αύται, συνεχίζει ο κ. Ασμους, έσχον μεγάλην επίδρασιν επί του εκκλησιάσματος. Κατά την ιδίαν ημέραν ο εγκαλούμενος απηύθυνε τηλεγραφήματα προς τον βασιλέα της Ελλάδας Γεώργιον τον Β και τον Πρωθυπουργόν της Ελλάδος κ. Μεταξάν, όπερ είχε διφορουμένην σημασίαν.

Κατά την 27ην Μαρτίου 1938 ο εγκαλούμενος ομιλών εν τη εκκλησία της Σωτήρος εν Λάρνακι είπε μεταξύ άλλων "ότι οι σημερινοί Βασιλείς και Κυβερνήται του κόσμου, δεν κυβερνούν τους λαούς των, διά της ελευθερίας, αλλά τους υποχρεώνουν να υποτάσσωνται διά του πυρός και του ξίφους".

Κατά την 1ην Απριλίου 1938 εν τη εκκλησία του

Αγίου Λουκά Λευκωσίας είπε τα εξής: " Παρθένε Μήτηρ ημών, οδήγησον μας εις την εκπλήρωσιν των πόθων μας".

Κατά την 2αν Απριλίου 1938 ο εγκαλούμενος έφυγεν εκ Λευκωσίας και μετέβη εις Πάφον, ένθα ωμίλησε την επομένην εις το χωρίον Χλώρακα, μνημονεύσας του Βασιλέως της Ελλάδος Γεωργίου του Β ως "Βασιλέως ημών".

Καταλήγων ο κ. Ασμουρ είπε τα εξής:

"Η Κύπρος είναι Βρετανική Αποικία και θα παραμείνη τοιαύτη. Βασιλεύς ας είναι ο Γεώργιος ο Στ και ουδείς άλλος, ουδείς δε Βρετανός υπήκοος οφείλει πίστιν εις άλλον Βασιλέα εκτός από την Α. Μ. τον Βασιλέα Γεώργιο Στ.

Τούτο δέον να γίνη αντιληπτόν εις την Κύπρον και η ανατρεπτική προπαγάνδα του εγκαλουμένου δέον να σταματήσει αμέσως. Ζητώ την έκδοσιν Διατάγματος επί τη βάσει του άρθρου 14 του Νόμου 30 του 1935 δυνάμει του οποίου ο εγκαλούμενος δέον να τεθή υπό αστυνομικήν επιτήρησιν επί 12 μήνας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Παραδέχεσαι τας προαναφερθείσας κατηγορίας;

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΠΑΦΟΥ: Οσα άκουσα, τα παραδέχομαι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Δεν υπάρχει λόγος να συνεχίσωμεν περισσότερον.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΠΑΦΟΥ: Υπάρχει σοβαρός, λόγος.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Διαμένω εν Κύπρω από πολύ ολίγον χρόνον και προσεπάθησα να εννοήσω τον κόσμον εδώ. Τον εύρον καλόν και με φιλικά αισθήματα. Εκείνο που ευρίσκω είναι ότι ο κόσμος είναι ευέξαπτος και νομίζω ότι αι λέξεις και φράσεις, αι οποίαι εχρησιμοποιήθησαν υπό του εγκαλουμένου κατά διάφορα χρονικά διαστήματα ηδύναντο να επηρεάσουν αμαθείς και αγραμμάτους ανθρώπους. Αντιλαμβάνομαι ότι ο Αρχιεπίσκοπος είναι πολύ καλός άνθρωπος από θρησκευτικής απόψεως και έχει καθήκον ως αρχηγός της θρησκείας να δρά με καλήν θέλησιν εντός του κύκλου των καθηκόντων του, διδάσκων εις το ποίμνιον του την ειρήνην. Εις εκάστην χώραν υπάχουν

ωρισμένοι Νόμοι και ο λαός οφείλει να υπακούη εις αυτούς υποχρεούμενος να ζήση εν ειρήνη και να σέβεται τους νόμους, άλλως αι συνέπειαι είναι βαρείαι. Αι φράσεις και αι λέξεις του εγκαλουμένου δικαιολογούν την αστυνομίαν ζητήσασαν την παρούσαν διαδικασίαν. Και δυνάμει του άρθρου **14** του Νόμου **30** του **1935** διατάσσω όπως:

1. Ο εγκαλούμενος τεθή υπό αστυνομικήν επιτήρησιν.

2. Οπως παραμείνη εντοπισμένος εντός των δημοτικών ορίων Κτήματος και να μη δικαιούται να μεταβαίνη εις άλλο μέρος της επαρχίας Πάφου, άνευ της αδείας του αστυνόμου Πάφου και εις άλλην επαρχίαν άνευ της αδείας του αρχιαστυνόμου.

Ωσαύτως όπως ο εγκαλούμενος προσέρχεται εις τον πλησιέστερον αστυνομικόν σταθμόν, οσάκις κληθή να πράξη ούτω.

Ελπίζω ότι δεν θα υπάρξη ανάγκη λήψεως άλλων μέτρων. Εάν εις το μέλλον εγκαλούμενος ήθελε δείξη ειρηνικήν συμπεριφοράν, η αστυνομία δεν θα είχε λόγον να τω αρνήται την χορηγίαν αδείας διά μετακίνησιν εις άλλην πόλιν ή επαρχίαν προς άσκησιν των καθηκόντων του, θέλω να εννοήσουν πάντες ότι οι Νόμοι της Αγγλίας είναι οι δικαιότεροι εις τον κόσμον. Εις τούτους δεν υπάρχει τίποτε το καταπιεστικόν. Εάν τα γεγονότα ταύτα συνέβαινον εις άλλην χώραν, τα αποτελέσματα τότε θα ήσαν πολύ σοβαρώτερα. Ελπίζω ότι ο εγκαλούμενος θα διορθώση την συμπεριφοράν του και θα συμμορφωθή προς τους νόμους της Αποικίας, δεδομένου ότι τυγχάνει βρετανός υπήκοος.

Η ποινή αρχίζει από σήμερα.